

HENGL MELINDA

Súlyosítási tilalom a büntetőeljárásban

Herke Csongor akadémiai doktori disszertációjának védéséről

Herke Csongor értekezésének nyilvános vitája 2013. február 28-án volt, az MTA-székház impozáns Felolvasótermében. A disszertáns szakmai és emberi kvalitásának elismeréseként több mint nyolcvanan jelentünk meg Budapestről és vidékről is, és tanúi lehettünk a színvonalas védésnek.

A bizottság elnöke, *Finszter Géza* bemutatta a doktori bizottság tagjait (*Bragyova András, Diczig István, Gönczöl Katalin, Hack Péter, Mezey Barina, Vavró István*), majd ismertette a védés menetét. Elsőként a bizottság titkára, *Róth Erika* tárta elénk a jelölt tudományos életpályáját. Ez után következett Herke Csongor előadása, majd az opponensek (*Bárd Károly, Irk Ferenc, Katona Géza*) véleménye, a disszertáns reagálása, zárásként pedig a bizottság döntése.

Herke Csongor tudományos életpályájának eseményei közül kiemelhető, hogy 1995-ben summa cum laude minősítéssel végzett Pécsen, azóta a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karának Büntető Eljárásjogi és Kriminológiai Tanszékén dolgozik, 2003 óta egyetemi docensként, 2006 óta tanszékvezetőként is. 2007 óta a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Kar Kriminológiai Szakjogász Továbbképzési Szak és a Kriminológiai Szakokleveles Rendvédelmi Szakember Szakirányú Továbbképzési Szak vezetője. Emellett 1997-ben jeles minősítési jogi szakvizsgát tett, másodállásban ügyvédi praxist folytat, 2003 augusztusától szakvizsgacenzori feladatokat is ellát.

Egyesületi, társasági és bizottsági tagságait felsorolni is nehéz: Magyar Kriminológiai Társaság (1997-től); a rendőrségi fogdák ellenőrzését végző Magyar Helsinki Bizottság Baranya Megyei Csoportjának vezetője (1999); Pécsi Akadémiai Bizottság Tudósklub Egyesület (2002); Közép-Európai Bűnügyi Együttműködés (CECC) alapító tagja és szervezője (2002); Magyar Rendészettudományi Társaság (2005); Nemzetközi Büntetőjogi Társaság (AIDP) (2005); Pécsi Ügyvédi Kamara oktatási bizottsága (2006); a bukaresti Nicolae Titulescu Egyetem jogi szakfolyóirata tudományos tanácsának tagja (2006); a Magyar Kriminológiai Társaság igazgatótanácsának tagja (2010).

A Pécsi Tudományegyetemen folytatott kutatómunkája elismeréseként 2002-ben Abay Neubauer Gyula díjjal tüntették ki.

A disszertáns aktív résztvevője a hazai és nemzetközi konferenciáknak. Német és angol nyelven tartott előadásokat Horvátországban, Kubában, Lengyelországban, Litvániában, Romániában és Szlovéniában is.¹ Csaknem másfél száz publikáció szerzője.

2001-ben védte meg summa cum laude minősítéssel *Az előzetes letartóztatás elméleti és gyakorlati kérdései* című PhD-értekezését, amely 2002-ben jelent meg könyvként *Letartóztatás* címmel. 2008-ban summa cum laude habilitált a *Konszenzuális elemek a büntetőeljárásban az alkotmányos alapelvek tükrében* című tantermi és az *Absprache im Strafprozess* (Megállapodások a büntetőeljárásban) című tudományos előadásával. Nézeteit még ebben az évben a nyilvánosság elé tárta kötet formájában is, *Megállapodások a büntetőperben* címmel. 2010-ben jelent meg a *Súlyosítási tilalom a büntetőeljárásban* című monográfiája, ez után következett 2013-ban az akadémiai doktori disszertáció védése.

Az opponensi véleményekből a méltató és a bíráló momentumokat külön-külön emeltem ki.

*Bárd Károly opponens pozitív észrevételei a következők voltak:*²

- a) A szerző kompetenciájáról tanúskodott a súlyosítási tilalom eredetének és az intézmény hazai történetének leírása, valamint a jogszabályi módosítások és a bírói gyakorlat változásainak, továbbá a jogirodalmi álláspontoknak az ismertetése.
- b) Az olvasó sok információhoz jutott a súlyosítási tilalom szabályozásáról az európai országokban.
- c) Kimerítően írt a jelölt a mérlegelés, illetve az opportunitás–legalitás fogalom párral kapcsolatos jogirodalmi álláspontokról, részletesen tárgyalta az intézmény kapcsán felvetődő problémákat, és dogmatikailag megalapozott megállapításokat tett.
- d) Érdekes kérdéseket feszegetett a súlyosítási tilalom egyes külön eljárásokban való érvényesülésének értekezése során, valamint a jogállamiság, a ne bis in idem elve, a tisztességes eljáráshoz való jog és a súlyosítási tilalom viszonyáról szóló részben.

---

¹ Az akadémiai védés óta 2013 márciusában már Törökországban is tartott előadást.

² Bárd Károly: Vélemény Herke Csongor: Súlyosítási tilalom a büntetőeljárásban című értekezéséről. Kézirat. Budapest, 2012. október 29.

- e) Az opponens és a jelölt álláspontja bizonyos esetekben megegyezett abban a tekintetben, hogy annak megítélésénél, mi az enyhébb és mi a súlyosabb büntetés, talán az érintett véleménye is figyelembe vehető.
- f) Herke Csongor a téma kiváló ismerőjének tartja, ez az opponens számára az irodalmi álláspontok ütköztetéséből, valamint a súlyosítási tilalom „forrásainak” és részletkérdéseinek tárgyalásából tűnik ki.
- g) Az összegzésben az olvasó pontos képet kapott arról, hogy a disszertáns az egyes kérdésekben milyen álláspontot képviselt és mik voltak az érvei.

*Irk Ferenc opponens ekként méltatta a jelöltet és a disszertációt:*³

- a) Említette a bírálói vélemény megírása során érzett ritka örömét. A ritkaságot a tekintetben értette, hogy Herke Csongor a jelöltek többségétől eltérően, dolgozatát (monografikus formában) már a védés előtt a nyilvánosság elé tárta. Az öröme pedig annak szólt, hogy „*e művel a kortárs szakemberek fiatal generációjának egyik jeles szereplője tette le névjegyét, reményt kelte az előtte járóknak ahhoz, hogy az utánpótlás a tudomány e területén biztosítottak remélhető*”.
- b) Kifejtette, hogy a disszertánsnak témaválasztásával sikerült egy olyan „féhér foltot” találnia, amelyet a hazai jog művelői eddig szinte teljesen érintetlenül hagytak.
- c) A jelölt nemcsak illő távolságot tartott az egyes nézetektől a bemutatásuk során, hanem ezekkel összefüggésben mélyre ható bírálatot is megfogalmazott.
- d) A könyv legértékesebb részének az *Összegzés* című fejezetet tartotta, amelyben a „*nagy ívű tudományos munka a mindennapi gyakorlatban (is) használható kézikönyvvé nemesül*”. Dicsérte a jelölt világos logikáját és a fejezet rendszerét, amelyet egy magas szintű jogszabály pontos szövegezési technikájához hasonlított.

*Katona Géza opponens a következőkben fogalmazta meg pozitív véleményét:*⁴

- a) A témaválasztás méltatása után kifejtette, hogy meglátása szerint a jelölt körültekintően foglalta össze és szakszerűen fejlesztette tovább a vádlott jogállásában fontos szerepet betöltő eljárásjogi intézményre vonatkozó ismereteket. A téma aktualitásáról kifejtette, hogy a hazai törvényi szabályo-

³ Irk Ferenc: Hivatalos bírálói vélemény Herke Csongor: Súlyosítási tilalom a büntetőeljárásban című akadémiai doktori értekezéséről. Kézirat. Budapest, 2012. szeptember 6.

⁴ Katona Géza: Opponensi vélemény Herke Csongor által benyújtott „Súlyosítási tilalom a büntetőeljárásban” c. doktori pályázati műről. Kézirat. Dunakeszi, 2012. október 26.

zás fejlődéstörténete megfelelő alapot nyújtott a jelölt számára a téma korszerű és mélyre ható feldolgozásához.

- b) Véleménye szerint „*a disszertáció alapos és szakszerű képet ad a téma nemzetközi vonatkozásairól*”. Kiemelte, hogy a magyarországi jogi hagyományoknak megfelelően nagy részben német nyelven rendelkezésre álló jogi munkákon túl, a hazánkban kevésbé ismert orosz, szlovák, norvég és boszniai jogforrásokról is írt a jelölt.
- c) Álláspontja szerint Herke Csongor „*munkájában a súlyosítási tilalomra vonatkozó szabályozás elméleti és gyakorlati kérdéseit magas tudományos szinten tárgyalja*”.

*Bárd Károly kritikái:*⁵

- a) Kíváncsi lett volna a jelölt állásfoglalására a *Jászai–Barbarics*-vitában.
- b) Szívesen olvasta volna *Nagy Lajos* tételének értékelését a jelölt tollából.
- c) Hiányolta a Legfelsőbb Bíróságnak az 1951-es Bp. kapcsán lefektetett tételének kritikáját.
- d) Kifogásolta a Svájcra vonatkozó törvényi szabályozás hatályosságát.
- e) Nem értett egyet a disszertáns alkotmányossági teszttel kapcsolatban kifejtett álláspontjával. Az opponens véleménye szerint a súlyosítási tilalom számos szempont és elv alapján igazolható, de nem az alkotmányossági teszt alapján. Meglátása szerint a szükségesség, az arányosság és a legenyhébb beavatkozás követelménye a „végtermékre” értelmezhető, jelen esetben a jogerős ítéletre.
- f) Észrevételt fogalmazott meg a büntetőparanccsal kapcsolatban.
- g) Hiányként érzekelte az intézmény dogmatikai alapjának pontos kifejtését.
- h) Meglepve olvasta a jelölt művében, hogy a tisztességes eljárás kérdése az EJEB gyakorlatában egy-két esetben nem bűnügyhöz, hanem más jogvitához kapcsolódott. Az opponens véleménye szerint helyesebb lett volna utalni arra, hogy az egy-két eset valójában több száz ügyet takar.

*Irk Ferenc a következő kérdéseket fogalmazta meg:*⁶

- a) Érdekességként említette, hogy egy olyan ország jogrendszerében, amelyik elméletben tagadja a precedensjog érvényesülését, mégis mennyire élő jelenség egy-egy eseti döntésnek a további jogalkalmazást befolyásoló hatása. Nyitva maradó kérdésként fogalmazta meg, hogy „*vajon az eseti döntésekből levonható tanulságok mennyiben szolgálják a jogbiztonság fokozását, il-*

---

⁵ Bárd Károly: i. m.

⁶ Irk Ferenc: i. m.

letve fordítva: milyen mértékben távolodik el a jogalkotó eredeti szándékától a jogalkalmazói döntések miatt is folyamatosan változó jogértelmezés”.

- b) A társadalomvédelemmel összefüggésben a büntetőjogi alapokon építkező kriminológia és a szociológiai irányultságú megközelítés összevetésével vizsgálta az értekezést.
- c) A bűnmegelőzés vonatkozásában a társadalmi veszélyesség témakörét hangsúlyozta.
- d) Kíváncsi lett volna arra, hogy mi a jelölt véleménye a büntetés súlyossága és elkerülhetlensége közötti viszonyról.
- e) Egyet nem értését fejezte ki a disszertáns azon véleményére vonatkozóan, hogy „*a mellékbüntetés mindenkor enyhébb szankciónak tekintendő a büntetéshez képest, akkor is, ha adott esetben a terheltre nézve az súlyosabb hátrányt jelent*”.
- f) A legizgalmasabb kérdésnek a súlyosítási tilalommal kapcsolatban azt tartotta, hogy „*kell nekünk ez a szívesség?*”.

*Katona Géza kritikai észrevételei:*⁷

- a) Hiányként érzékelte, hogy a jelölt nem írt a magyar jogtörténeti előzmények közül *Bodo Matthias Jurisprudentia* című művéről és néhány Habsburg birodalmi jogforrásról (I. Josephina, II. Josephina, Theresiana). Érdeklődéssel olvasott volna a magyarországi büntetőjogi kodifikációt megelőző korszak tételes jogforrásainak, a kodifikációs kísérleteknek és a jogtudósok munkáinak értékeléséről.
- b) Megállapította, hogy az alkotmányjogi áttekintés a hatályos alkotmányjogi törvényváltozás miatt a könyv megjelenését követően jogtörténeti jellegűvé vált.
- c) A mű szerkezetére vonatkozó javaslatai szerint az áttekinthetőséget javított volna az egyes tartalmilag érintkező pontok összevonása és a tömörebb összefoglalás.

Elfogadva a bírálók kritikáit, Herke Csongor a felvetésekre és kérdésekre írásban, valamint szóban is érdemben reagált.

*Bárd Károly észrevételeivel kapcsolatban a következőképpen foglalt állást:*⁸

- a) A Jászai–Barbarics-vitában Barbarics oldalára állt, mert az érvelését teljesen meggyőzőnek érzi.

---

⁷ Katona Géza: i. m.

⁸ Herke Csongor: Válasz Bárd Károly opponensi véleményére. Kézirat. Pécs, 2012. december 6.

- b) Nagy Lajos tételét akként értékelte, hogy mindenben egyetért vele.
- c) A Legfelsőbb Bíróság 1951-es Bp. kapcsán lefektetett tételét, miszerint a végrehajtható pénzbüntetés súlyosabbnak minősült a felfüggesztett börtönnél, azért nem kritizálta, mert egyetért azzal, hogy sok esetben egy végrehajthatóságban felfüggesztett, bár a szankciók sorrendjében előkelőbb helyet elfoglaló szankció kedvezőbb lehet a vádlott számára.
- d) A jelölt egyetértett a svájci büntetőjog-források kezelésére vonatkozó azon opponensi megállapítással, miszerint ezt a részt a könyv megjelenése utáni évben (2011) hatályba lépő új szövetségi bp. és szövetségi katonai bp. miatt tisztázni kell. Amikor 2010-ben lezárta a kéziratot, a napjainkban hatályos kódexek még nem voltak hatályban. A megjelenés előtt csak azt ellenőrizte, hogy a korábban feldolgozott kódexeknél a hatályos szöveg azonos-e az értekezésben szereplővel. Azt nem kontrollálta, hogy később hatályba lép-e egy másik kódex. Mentsésként említette, hogy a forrásul használt oldalakon csak a hatályos törvények szerepeltek, így csak a svájci törvénykezés naprakész ismeretében tudhatott volna a 2007-ben alkotott, de majd csak 2011-ben hatályba lépő kódexekről.
- e) Az alkotmányossági tesztre vonatkozó kritikára reagálva a jelölt elfogadta, hogy a teszt egészében valóban az ügydöntő határozatra (végső soron a jogerős ügydöntő határozatra) vonatkozik, de állítása szerint részlemelei értelmezhetők a súlyosítási tilalom szemszögéből is. Véleménye szerint, bár az alkotmányossági teszt nem alapozza meg az általa tárgyalt jogintézményt, a súlyosítási tilalom mégis kihathat arra, hogy milyen ítélet tekinthető szükségesnek, arányosnak és a legenyhébb beavatkozás elvének megfelelőnek.
- f) A jelölt álláspontja szerint a „félelem nélküli fellebbezés elve” (amely a súlyosítási tilalom egyik fő indoka) érvényesülhet a tárgyalásmellőzéses végzés esetében is. Jogalkotói döntés függvénye, hogy ez így van (az európai kódexek többsége), vagy a tárgyalás tiszta lappal indul a tárgyalás tartása iránti kérelem után. Véleményében arra hajlik, hogy a hátrányosabb döntés tilalma a büntetőparancs intézményének egyezménykonformitását biztosítja.
- g) Nézete szerint a súlyosítási tilalomnak számos dogmatikai alapja lehet, és egyiket sem szabad kizárólagosnak tekinteni, mert bizonyos szempontból az egyik, másik oldalról tekintve pedig a másik érvényesül jobban. A vád és a védelem közötti kockázatmegosztás szempontjából a fegyveregyenlőség elve a hangsúlyosabb, mivel a súlyosítási tilalom szorosan kapcsolódik a tisztességes eljárás elvéhez. A jogintézményre mint favor defensionis (a védelem kedvezménye) esetre tekintve pedig a jogkedvezmény gondolata lép előtérbe.

*Irk Ferenc észrevételeire reagálva.*⁹

- a) A jogbiztonsággal összefüggésben feltett kérdésre válaszolva meglátása szerint, bár hazánkban nem precedensjog él, a joggyakorlat jogalkalmazásra kifejtett hatása tagadhatatlan. Az eljáró bíróság adott esetben nem függetlenítheti magát a Kúria olyan döntésétől, amely az előtte folyamatban lévő ügyhöz hasonló problémával foglalkozik. Ezt az állítást a büntetőeljárás-jogi rendelkezésekre vonatkozóan fokozottan igaznak érzi, egyrészt mert az eljárásjogban (a büntető anyagi joggal ellentétben) kifejezetten elfogadott az analógia alkalmazása, másrészt mert az eljárásjogi jogértelmezési problémák nagy része elvonatkoztatható a konkrét ügytől. Véleménye szerint az eseti döntések a Be. vonatkozásában inkább általános jellegűek, így több ügyben is alkalmazhatók.
- b) A társadalomvédelemhez kötődően utalt rá, hogy a súlyosítási tilalmat a szociológiai irányultságú megközelítéshez tartozónak tekinti, azon belül pedig a morális támaszhoz kapcsolódó jogintézménynek tartja.
- c) A jelölt egyetértett a bíráló azon megállapításával, hogy „*a bűncselekmény materiális megfogalmazása a célravezetőbb*” és „*ehhez továbbra is szükség van a társadalmi veszélyesség/károosság definiálására*”. Álláspontja szerint ez a kérdés szorosan összefügghet a súlyosítási tilalommal, mert a jogintézmény annak a mozgástérnek a következménye, amely lehetőséget ad a bíró számára az egyes esetek egyedi sajátosságainak figyelembevételével megvalósuló ítélkezésre.
- d) A büntetés súlyossága és elkerülhetlensége témaköre kapcsán utalt rá a disszertáns, hogy álláspontját az értekezés 7.2. pontjában kifejtette (az elkerülhetlenségre voksolva).
- e) A mellékbüntetés vonatkozásában a műben írtakat úgy értelmezte, hogy „*a mellékbüntetés csak a jogszabályi rendelkezések szerint tekintendő mindenkor enyhébb szankciónak a büntetéshez képest, még ha egyébként tartalmilag súlyosabb korlátozást jelent is*”.
- f) A jogi szívességgel összefüggésben azt válaszolta, hogy értekezésével (a pró és kontra érvek ütköztetésével) azt a célt kívánta elérni, hogy megfontolás tárgya legyen: „*Kell-e, illetve milyen korlátok között kell korlátozni a fellebbviteli bíróság döntési jogkörét a súlyosítási tilalom jogintézményével?*” Nézete szerint mindenki eldöntheti, hogy milyen álláspontra helyezkedik ebben a témában, a végső döntés azonban a törvényhozó kezében van.

---

⁹ Herke Csongor: Válasz Irk Ferenc opponensi véleményére. Kézirat. Pécs, 2012. december 6.

*Katona Géza észrevételeire vonatkozóan kifejtette:*¹⁰

- a) A hiányolt forrásművek feldolgozását részben terjedelmi okokból, részben pedig azért nem tette meg, mert művében elsősorban büntetőeljárás-jogi szempontból vizsgálta a súlyosítási tilalmat.
- b) A jelölt egyetértett azzal, hogy az alkotmányjogi áttekintés napjainkra jogtörténeti jellegűvé vált. Rámutatott azonban, hogy e rendelkezések nagy része érdemben nem változott az új alaptörvényben sem (egyáltalán nem változott: a jogállamiság elve és az ártatlanság védelme / tartalmilag nem jelentős a különbség: a független, pártatlan, tisztességes és nyilvános elvét kimondó rendelkezéseknél, valamint a legalitás elvével összefüggő szabályoknál).
- c) Az opponensnek a mű szerkezetére tett javaslatait a jelölt elfogadta. A fejezetek különválasztásának indokaként például a német szakirodalom eredményeinek és a hazai joggyakorlat elválasztásának igényét emelte ki. A hosszabb és alapos összegzést azért választotta, mert művében sok helyen ütköztette egymással az ellentétes szakirodalmi álláspontokat, de saját véleményét nem az adott kérdéseknél, hanem az értekezés végén, összegezve kívánta elhelyezni.

A bizottság részéről a jelöltnek feltett kérdés¹¹ érdemleges megválaszolása után, mivel további kérdés, észrevétel nem hangzott el, a bizottság visszavonult. A tanácskozást követően a disszertáns védését, az MTA-doktora DSc tudományos fokozat elnyerésére irányuló kérelmét a bizottság a lehetséges 100 pontból 92 pontos eredménnyel (summa cum laude) támogatta.¹²

Az értékelő bizottság nagyrészt egyetértett Irk Ferenc megállapításaival, aki a jelölt értekezésének legjelentősebb novumait a következő négy pontban foglalta össze.¹³

- 1) Olyan fogalom tartalmi kidolgozására vállalkozott, amely a magyarországi jogirodalomban eddig mellőzött volt, de a napi joggyakorlati munkában jelentős szerepet játszott, és az elméleti kimunkáltság hiánya miatt jogbizonytalanságot okozott.

¹⁰ Herke Csongor: Válasz Katona Géza opponensi véleményére. Kézirat, Pécs, 2012. december 6.

¹¹ Lásd Bárd Károly az intézmény dogmatikai alapjának pontos kifejtését hiányoló kritikáját. A jelölt reagálása *A disszertáns válaszai az opponensi véleményekre* című részben olvasható.

¹² A hivatalos eljárás után Herke Csongor az MTA-székház Tudós kávézójába invitálta a résztvevőket. A kötetlen és oldott hangulatú állófogadás Tremmel Flórián professor emeritus ünnepi nyitóbeszédével vette kezdetét. A professzor (a pécsi büntető eljárásjogi és kriminalisztikai tanszék előző tanszékvezetője) köszöntőjében felidézte az elmúlt éveket, amelyeknek kitartó és szorgalmas munkája vezetett a meghatározó pillanathoz, a „szellemi gyermek”, Herke Csongor akadémiai védéséhez.

¹³ Irk Ferenc: i. m.

- 2) Saját álláspontját jelentős külföldi empirikus kutatások és elméleti megfontolások alapján kialakított vélemények összehasonlító elemzésével alapot tett meg.
- 3) Véleményének kialakítását segítette az a széles körű magyarországi tényfeltáró munka is, amelyet az igazságszolgáltató szervek joggyakorlatának rendszerező elemzése során végzett.
- 4) A hazai jogélet tökéletesítésére szolgáló tanulságokat fogalmazott meg az ellentétes nézetek szakszerű ütköztetésével.

Mindezek után, Katona Géza szavaival élve – az opponenssel egyetértve –, kimondható, hogy Herke Csongor: „*A büntető-jogtudomány továbbfejlődéséhez hozzájárul a súlyosítási tilalom fogalmával, alapelveivel, alkalmazásával kapcsolatos ismeretek, történeti előzményeikre és külföldi vonatkozásaikra is kiterjedő kritikus összefoglalásával.*”¹⁴

Az is megfogalmazható, hogy a disszertáns témaválasztásában megjelenik az emberi szabadság, a szabad akarat érvényesítésének igénye és lehetősége, mégpedig a „*félelem nélküli fellebbezés*” intézményének tudományos disszertációvá emelésével.

Zárásként elmondható, hogy a már többek által *Pécsi Bűnügyi Műhelynek* nevezett *Pécsi Iskola* meghatározó szerepet tölt be ma hazánkban a bűnügyi tudományok terén. Gondolva mindenekelőtt *Korinek László* kriminológus, akadémikus (egyetemi tanár Pécssett), *Tóth Mihály* anyagi büntetőjogi nagydoktor (tanszékvezető egyetemi tanár Pécssett), *Vókó György* büntetés-végrehajtás jogi nagydoktor (egyetemi tanár Pécssett), valamint Finszter Géza rendészeti nagydoktor (címzetes egyetemi tanár Pécssett) munkásságára. E jelentős pécsi érdekeltséggel is büszkélkedő tudósok mellé léphet fel¹⁵ a tudomány létráján, Herke Csongor mint a büntetőeljárás-jog nagydoktora, és teljesezhet ki vele (az Eysenck-féle Big Five személyiségteszt nevét kölcsönvéve) a Pécsi Big Five.¹⁶

Mint tudjuk, a tudomány létrája végtelen, és Herke Csongor még csak 41 éves, így minden bizonnyal még sok figyelemre méltó művel gazdagítja a hazai jogelméletet.

¹⁴ Katona Géza: i. m.

¹⁵ Herke Csongor 2013. április 1. óta viselheti az MTA doktora címet.

¹⁶ A Pécsi Öt Nagy.